

BEST AVAILABLE COPY

V E R S L A G

van de Internationale Ontmoeting van Journalisten te Helsinki

gehouden van 10 - 15 juni 1956.

15p

DECLASSIFIED AND RELEASED BY
CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY
SOURCE METHODS EXEMPTION 2020
NAZI WAR CRIMES DISCLOSURE ACT
DATE 2007

- morgen
- Tijdens de/sitting op 10 juni voerden de volgende afgevaardigden het woord:
1. Rana Jang Bahadur Singh, India (voorzitter der ochtendvergadering)
  2. (mej.) K.M. Rydberg, Finland;
  3. Francisco Martines de la Vega, alg. seor. van het Init. Com., Mexico;
  4. Joseph Pothan, India;
  5. Tara Chand Gupta, India;
  6. Nassif Komer, Libanon;
  7. Hossein Farshid, Iran;
  8. Fernando Ginani Baldivieso, Bolivia;
  9. Stephan Ulltauer, Polen.

Sprekers op de middagsitting, onder voorzitterschap van de Franse afgevaardigde Hermann, waren:

1. Auguste Jacques Billiet, Frankrijk
2. (mej.) Karl Ritter, Duitsland

2246

BEST AVAILABLE COPY

Wanneer uit de redevoering van deze of gene spreker geen bijzonderheden vermeld zijn, handelde zijn speech uitsluitend over algemene onderwerpen, zoals de wijze waarop de journalisten in zijn land hun werk verrichten, of vormden zijn woorden zonder meer propaganda voor de vreedzame coëxistentie tussen oost en west en het belang van een verregaande internationale journalistieke samenwerking. Vooral de afgevaardigden van India, die ook al door het vele voorbereidende werk dat zij voor de Meeting hadden verricht een onmiskenbaar sterke invloed uitofenden op de stemming en de handelingen in en van de vergadering, waren heel sterk in het uiten van sympathieke, doch zeer algemene frasen.

De heer Singh uit India, voorzitter, stelde voor dat iedereen zo ongeveer zou blijven zitten als tijdens deze eerste bijeenkomst: niet verdeeld in blokken die de deelnemende landen vertegenwoordigden doch als goede collega's onder elkaar. Men was hier algemeen vóór. Hij stelde vast, dat men naar Helsinki gekomen was om uitsluitend beroepsproblemen te bespreken en dat de politiek dus buiten beschouwing diende te worden gelaten.

De afgevaardigde van Libanon, Nassib Nemer, tevens lid van het Initiating Committee, deed een hevige aanval op de landen die de Arabische wereld trachten te koloniseren. "De Amerikanen," zo riep hij uit, "hebben daartoe op onze grond een land gesticht, dat Israël genoemd wordt!" Terwijl er een duidelijke enrust in de zaal ontstond stelde hij verder vast dat deze conferentie op de eerste plaats ook alle landen moest helpen die om hun vrijheid vechten, juist zoals Libanon dat doet.

De delegaties van Israël en Australië dienden nog tijdens deze rede een protest in. Na afloop verklaarde de Indische president het diep te betreuren dat Libanon zich op politiek terrein begeven had; en dit in het vervolg te voorkomen moest hij dan ook aan Israël een onmiddellijk wederwoord weigeren.

Daarop verklaarde de afgevaardigde van Iran dat het speciaal met de vrijheid der journalisten in zijn land sinds de val van Mossadeq slecht gesteld was. Met imperialistische hulp had "de fascistische generaal" een soort naziterreer kunnen vestigen, die alle democratische rechten van voorheen vertrapt had. Deportaties naar de eilanden in de Persische Golf en middeleeuwse folteringen op U.S.A.-leest waren aan de orde van de dag. (President interrumpeert) De olieovereenkomst met het westen noemde de gedelegeerde een aanfluiting van Irans soevereiniteit. (Opnieuw onderbreekt de president: "U moet uw rede veranderen of weggaan!") De afgevaardigde wierp nu een hele stapel dichtbeschreven vellen terzijde en las alleen nog maar het slot van zijn speech voor: "Iran zal zich nooit onderwerpen! De democratische pers moet het leven van de vrijheid in zijn land redden!"

Terwijl zich nu een spreker namens Bolivia naar het woord wendde begaf, merkte de Indische president op: "Als de volgende spreker som-

BEST AVAILABLE COPY

Neutraliteit, aldus de Joegoslaf, moet de basis van de internationale journalistieke samenwerking zijn.

De Russische spreker werd met groot applaus ontvangen. Hij herinnerde aan de bezoeken van Russische en Indische journalisten over en weer; geen van beide veranderden zij van inzicht over politieke en economische problemen, maar zij konden in ieder geval na hun terugkeer hun eigen volk vertellen wat men daarginds deed om de levensstandaard van het volk te verhogen. Wil deze conferentie slagen, dan moet men zoeken naar hetgeen verenigt, niet naar wat de landen scheidt. Zelfs nu nog, na de algemene internationale ontspanning, vindt men in sommige kranten rudimenten van de koude oorlog, en dat verslechtert de versyandhouding. Dikwijls is dat een kwestie van onbegrip. Er moeten meer internationale uitwisselingen van journalisten komen, ook tussen Amerika en Rusland. Helaas, zo merkte hij lachend op onder enige hilariteit, vindt men in de hotels te New-York nog altijd meer Angelsaksische dan Slavische namen ingeschreven. Degenen die nog steeds de koude oorlog boven internationale samenwerking prefereren mogen wel gauw van inzicht veranderen, daar zij er anders prehistorisch zullen gaan uitzien.

India bekleet daarna dat elke politieke mening in elk land naar voren moet kunnen komen, zelfs al zou dat gevaar opleveren voor het huidige staatsbestel aldaar. Iedere opvatting moet de kans krijgen om te bewijzen of zij goed of slecht is. In deze tijd verandert alles zo snel en onophoudelijk dat we elke kans op verstarring moeten vermijden.

Nadat een Mexicaanse spreker het democratisch bestel in Finland had geprezen (vele sprekers deden dit overigens) kreeg een journalist uit Australië het woord. Hij was een onafhankelijk gedelegeerde, zo verklaarde hij, en hij nam stelling tegen de ~~politiek~~ politieke redevoeringen van de ochtendzitting. Als bewijs van zijn vredelievende bedoelingen bood hij het presidium een boesmerang aan.

Een afgevaardigde uit Italië zei dat de goede arbeidsvoorwaarden in zijn land een gevolg waren van de hechte samenwerking die er tussen de verschillende, in politiek karakter uiteenlopende vakorganisaties in Italië bestond. Hij meende dat men eigenlijk wel over de politiek moest praten, omdat die de journalistiek zo direct raakt. Als er niet over gepraat wordt komt er, voor zover het de journalistiek betreft, ook nooit een oplossing.

De spreker namens de Verenigde Staten, thans woogachtig in Engeland, verklaarde dat zijn blad door MacCarthy onmogelijk was gemaakt, zodat hij had moeten uitwijken. Het wegblijven van de Amerikaanse pers op deze conferentie berustte niet op onwil; velen waren zeer geïnteresseerd, maar zouden hun carrière verspeeld hebben als zij aan de meeting hadden deelgenomen. Hij wensde de Amerikaanse beschouwing niet zonder meer te verwerpen, daar het gebrek aan internationaal contact met de journalisten in de V.S. vaak het gevolg was van de meest recente berichten over het berispen.

2249

BEST AVAILABLE COPY

- 5 -

landen, opdat deze niet afhankelijk zouden zijn van gevoordeelde buitenlandse persbureaus.

Op de ochtendzitting van de tweede dag voerden, onder voorzitterschap van de Braziliaan Luiz Guimares (zoals alle andere voorzitters ook lid van het Initiatiefcomité) de volgende sprekers het woord:

1. Mario da Rocha, Brazilië;
2. Luis Suárez, Mexico;
3. prof. Kido, Japan;
4. Gordon Schaffer, Engeland;
- ✓ 5. Ching Chung Hua, China;
6. Rudolf Agsten, Duitsland;
7. Bykishor Singh, India;
8. Rodolfo Dorantes, Mexico;
9. Mohamed Lakhdar ben Hadj, Tunis;
- ✓ 10. Jaromir Hrebik, ~~Rus~~ Tsjechoslovakië;
11. Wilfred Burchett, Australië;
12. prof. P.P. Singh, India;
13. David Eskhol, Israel;
14. Paulo Benavides, Brazilië.

De sprekers van de middagzitting onder voorzitterschap van Nassib Nemer, Libanon, waren:

- ✓ 1. Moraru Nicolae, Roemenië;
2. D.N. Dasgupta, India;
- ✓ 3. Georg Parragi, Hongarije;
4. Robert Butheau, Frankrijk;
5. Luiz Oribe Alemany, Uruguay;
6. Jean Maurice Hermann, Frankrijk;
7. Dante Chruicchi, Italië;
- ✓ 8. Pak Moo, Noord-Korea;
9. Fritz Blaubauf, Oostenrijk;
- ✓ 10. Micho Nikolov, Bulgarije;
11. Kouris Gebran, Syrië;
- ✓ 12. Thep Moi, Noord-Vietnam.

De Braziliaanse spreker bood enkele vergiftige indiaanse wapens aan - meestal bestonden de geschenken van de verschillende delegaties uit oorlogswapens van de in hun land levende of uitgestorven oerbevolking. De Mexicaanse spreker las een brief voor van de Spaanse journalisten, die die voor Franco naar Mexico waren uitgeweken of verbannen. Hij noemde de beroeps Moraal in Spanje zeer laagstaand door de daar heersende tyrannie.

Japan onthulde daarna dat ook in zijn land van "hoyana" het edict was gegeven niet naar de oorlog te gaan. Ook het edict van de Tweede Wereldoorlog, dat Japan naar een andere wereld had geleid.

2250

op valse gronden Ingetrokken; hij had de reis slechts kunnen maken met behulp van een zeer ingewikkeld reisdocument.

In een zeer beheerste en waardige korte rede wijdde de Israelische woordvoerder enkele ogenblikken aan de aanvallen, die de dag tevoren op zijn land waren gedaan. Die aanvallen maakten een anachronistische indruk; de sprekers bewezen erdoor niet te beseffen wat er omgaat in de wereld van vandaag. Hij had gemeend, dat dit een conferentie was van uitsluitend goedwillende journalisten.

's Middags verklaarde de Hongaarse spreker dat hij namens de katholieke bevolkingsgroep in zijn land deel uitmaakte van zijn delegatie. Een journalist had in zijn berichtgeving niet alleen de verantwoordelijkheid voor het welzijn van zijn politieke of religieuze groep, maar voor de hele mensheid.

In zijn speech legde de Franse woordvoerder er de nadruk op, dat de individuele persoonlijkheid van de journalist onder alle omstandigheden gerespecteerd diende te worden. Hij betreurde het, dat niet meer vertegenwoordigers uit de kapitalistische landen verschenen waren; velen hadden zelfs de invitatie geweigerd. Ondanks alle uitgeoefende druk was hij wel gekomen; geen enkele organisatie, zo riep hij onder grote bijval, is sterk genoeg om iemand te verhinderen met een ander te spreken.

De spreker uit Uruguay verhaalde een en ander over de voorgeschiedenis van deze meeting. Aanvankelijk had het in de bedoeling gelegen een soortgelijke bijeenkomst in Montevideo te beleggen, maar door de ~~intimidatie~~ intimidatie en schandalige propaganda uit het noorden (Amerika) en de boycott van de Federatie was dit een grote mislukking geworden. Nu was men desondanks in Helsinki tesamen, en voortaan zou men weten wie eigenlijk de vijandige machten waren die de vrije pers aan banden wilden leggen.

De Franse gedelegeerde Hermann, tevens president van de Internationale Journalistenorganisatie, verklaarde vervolgens: "De vrije journalist is niet hij, die moet schrijven wat zijn chef wil, zelfs al leeft hij in een vrij land, doch hij die kan schrijven wat hij wil, zelfs al leeft hij onder een bezetting. Een democratie van welke vorm ook wordt een bedrog, wanneer de pers de feiten verdraait!"

De Italiaanse delegatie bood vervolgens de Chinese delegatie een exemplaar van Dantes Divina Comedia aan.

De Koreaanse spreker stelde vast dat de berichtgeving over de Koreaanse kwestie objectief moet zijn. Meer journalisten moeten Korea bezoeken, want er is een groot verschil tussen horen en zelf zien. Men heeft zelfs al gesuggereerd dat er atoombommen naar Noordkorea gesmokkeld zouden zijn en heeft het gepresteerd de UNO-commissie incompetent te noemen. Hij betreurde de afwezigheid van afgevaardigden uit Zuid-Korea.

De Oostenrijkse spreker mensteerde zijn collega Jensen, die was naar Bandoeng met het Chinese vliegtuig, dat ook naar Amerika zei hij dat niet alleen de pers, maar ook de regering moet weten dat hij dat niet alleen

BEST AVAILABLE COPY

- 8 -

de anderen moeten vechten voor de vrijheid en verbetering van de internationale berichtgeving.

Toen hierna de Bulgaarse afgevaardigde zijn voorstel deed aan de Zwarte Zeekust een rusthuis voor journalisten uit alle landen te bouwen was de belangstelling voor alles wat er nog ging komen al zo geslonken, dat de zaal half leeg was. Achterin stond men dikwijls luidop te praten, sommigen lazen de krant of hadden hun koptelefoon, waardoor zij de verschillende tolken konden horen, afgezet.

In een heftige, retorische rede viel de Syrische afgevaardigde nu de berichtgeving over zijn land aan. Er waren daar geen harems meer, riep hij uit, en men spoedde zich niet meer op kamelen naar zijn werk. Hij schonk het initiatiefcomité verschillende cadeaus om dat te bewijzen. Over de oorlogshitsers en hun werk in Korea, Indochina en Guatemala sprak hij met zo'n overslaande stem, dat zelfs de anders voortdurend zo bezadigde gedelegeerden uit India hun lachen niet konden bedwingen. De ongeïnteresseerde wanorde, vooral achter in de zaal, steeg met de minuut, maar verdween plotseling weer toen de Syriër over Israël begon. Hij moest wel over de politiek praten, zei hij, want de persproblemen in de Arabische landen waren onverbreeklijk gekoppeld aan de politiek, die voor deze staten kolonialisme betekende. Hij beschuldigde de westelijke mogendheden ervan de Arabieren grond te hebben ontstolen en daarop de staat Israël te hebben gesticht, om van daaruit hun koloniale propaganda te kunnen voeren. Toch willen de Arabieren de Joden niet in zee drijven, ze wensen alleen dat daar recht zal gedaan worden. ~~Kan~~ Israël immers, hoewel het zijn bestaan dankt aan een resolutie van de V.N., saboteert thans elke U.N.-resolutie die in zijn nadeel is.

Tijdens het laatste deel van zijn rede was de zaal nogal in beweging. Terwijl verschillende afgevaardigden zich onverbloemd met de theatrale ontboezomingen van de spreker amuseerde, trachtte Israël vergeefs gedaan te krijgen dat de Syriër tot zwijgen werd gebracht. Dit keer moest die beslissing echter komen van de op dat ogenblik fungerende voorzitter Nassib Nemer, de vertegenwoordiger van Libanon die de dag tevoren zelf al ~~zijn~~ na zijn antijoodse rede berispt was - en het was wel duidelijk dat Israël van hem weinig interventie kon verwachten. Verschillende toehoorders probeerden bij de Initiatiefcommissie gedaan te krijgen dat deze de voorzitter zou bepraten, maar zelfs hun bemiddeling had geen succes. Tegen zijn collega's achter de voorzitterstafel maakte de man uit Libanon verontschuldigende gebaren; hij had zijn koptelefoon afgezet en wist dus officieel niet of er wel iets gezegd was dat niet door de beugel kon...

Tenslotte verklaarde de vertegenwoordiger van Noord-Vietnam nog dat er geen normale berichtenwisseling tussen Noord en Zuid-Vietnam mogelijk was, omdat Zuid-Vietnam geen journalistenverkeer wilde toestaan.

Inmiddels waren uit de veranderingen...

2253

de verschillende opgeworpen problemen, reeds min of meer geformuleerd in de Poolse voorstellen van de eerste dag, nader te bestuderen. De eerste commissie had als opdracht na te gaan, in hoeverre de uitwisseling van goede informatie tussen de verschillende landen kon worden verbeterd.

De tweede commissie moest onderzoeken hoe de factoren, die thans nog de internationale samenwerking belemmerden, konden worden uitgeschakeld, bijvoorbeeld door het uitwisselen van verslaggevers.

De derde commissie zou zich beraden over mogelijke verbeteringen in de arbeidsvoorwaarden voor journalisten.

De vierde commissie, waarvan naderhand zou worden uitgemaakt of zij eigenlijk wel nodig was, zou zich bezig houden met algemene problemen

In de tweede commissie stelde de westduitse afgevaardigde Von Schroeter voor de UNESCO krachtig in het bemiddelingswerk te betrekken, daar men het vertrouwen van alle journalisten, ook van de hier niet aanwezige, diende te winnen. Dit viel allerm minst in goede aarde. Men toonde weinig belangstelling, en het geroesemoes werd nog versterkt door enkele kinderen, die achter in de vergaderzaal speelden. Een Franse afgevaardigde noemde de Poolse voorstellen "platonisch" en "uit eigen wens geboren". Peru en Frankrijk wilden de term "Door bemiddeling van de UNESCO" vervangen zien door "zo mogelijk met hulp van de UNESCO", daar men het standpunt van de UNESCO in deze gevallen niet kende. Het centrum van de toekomstige internationale journalistieke samenwerking moest in handen van de journalisten zelf zijn. De discussies kwamen nu meer los, enkele malen gebruikten sommige sprekers het woord "kameraden". Een voorstel, dat slechts door zeer weinigen (o.a. Zuid-Afrika) werd gesteund, om ingeval van een aanval op een journalist ergens ter wereld algemeen persoonlijk en via beroepsorganisaties hulp te bieden, werd verworpen.

Woensdagmiddag 15 juni kwam de vergadering weer voltallig bijeen, daar het werk der commissies praktisch overal was beëindigd. Het Initiating Committee maakte bekend dat het de avond tevoren in een besloten zitting het volgende besluit had genomen: geen enkele correspondent of andere aanwezige zou meding mogen maken van de politieke redevoeringen die tijdens de meeting waren ingeslopen. Ook moest men verzwijgen dat de laatste zonder ingrijpen van de Libanese voorzitter had kunnen plaatsvinden.

Een woordvoerder van Indonesië sprak namens de conferentie van Bandoeng een groot uit aan alle journalisten ter wereld, en maakte bekend dat men voornemens was een journalistieke school voor alle journalisten uit de Aziatisch-Afrikaanse landen te stichten. Pakistan meende dat de pers een sfeer van goodwill kan scheppen, die onontbeerlijk is voor de oplossing van het probleem-Kast. Zuid-Afrika hekelt de censuur in zijn land, die zelfs vele leden van de UNO tegenhoudt als deze bijvoorbeeld tegen de

lar de weg banen voor grotere vrijheid en meer contact met andere landen, ook op journalistiek gebied.

Een spreker namens Rusland betreurde de afwezigheid van zijn Amerikaanse collega's. Hij was een maand lang in de Verenigde Staten geweest en had daar alle medewerking ondervonden, bijvoorbeeld van de Press-Clubs te Washington, San Francisco en Los Angeles. Op dit ogenblik echter viel de geluidsinstallatie uit voor het eerst tijdens de meeting uit; er werd luidop gelachen en sommigen riepen hardop: "Dat is vast en zeker sabotage!" Nadat het euvel verholpen was verklaarde de Rus dat ook krantenkoning Hearst zeer gastvrij en welwillend was geweest en zijn bladen had opgedragen de Russische gasten hartelijk welkom te heten. Na hun terugkeer hadden dese dan ook zeer waarderend over de Amerikanen geschreven, maar waren zeer teleurgesteld toen zij ontdekten wat ~~krantenkoning Hearst~~ Frank Clockoon (?), die tijdens hun rondreis als gids was opgetreden, op zijn beurt over deze tournee had gepubliceerd onder de kop "Traveling through U.S. with the Reds". Daar klopte niets van, zei hij, Men had hem gezegd dat de Amerikaanse wetgeving de mogelijkheid bood hierover een proces te beginnen, maar hij meende dat hij daarmee alleen maar de koude oorlog een kans zou geven. Er bestond weliswaar een prijs voor de Sovjet-journalist, die door een objectief artikel het meest bijdroeg voor de internationale verstandhouding, maar hij had nu zijn Amerikaanse collega's een soortgelijke prijs voorgesteld voor de Journalist uit de V.S., die dit eveneens zou presteren: twee maanden verblijf, met echtgenote, in de U.S.S.R. Zijn voorstel was met applaus ontvangen, zei hij, maar verder had hij geen enkele reactie meer vernomen. Net zoals op het moment dat hij het spreekgestoelte besteeg, kreeg hij ook nu een zeer langdurig applaus.

De eveneens met veel bijval ontvangen volgende Chinese spreker deelde mee, dat na de communistische machtsovername de krantenoplaag in zijn land van 2½ miljoen n tot 12 miljoen was gestegen. Ieder gewest zou binnenkort over zijn eigen krant beschikken. Ook telde China reeds een miljoen luidsprekers.

Op donderdag 14 juni vond de laatste zitting plaats. De voorzitter van de tweede commissie stelde vast dat vooral de sprekers uit de socialistische landen zeer interessante dingen hadden verteld over de persvrijheid in hun land. Wat betreft de afgevaardigden uit de kapitalistische landen concludeerde hij, dat daar de strijd tegen de trade-unions ~~aan~~ om meer vrijheid nog steeds voortgaat, en dat de pers in de onderontwikkelde landen met zeer grote moeilijkheden kampt.

Brazilië diende nu een lijst in van gegadigden voor een plaats in het Initiating Committee. Deze spreker werd echter het woord ontnomen met de opmerking dat men er dan toch eerst wel eens even over moest praten of dit comité wel aan blijven voortbestaan, na de meeting achter de rug was! Dit riep heel wat meningsverschillen op, daar sommige afgevaardigden vreesden met een permanent comité een derde commissie in leven te hebben naast de reeds bestaande commissie, die de persvrijheid in landen van de eerste wereld zou moeten verbeteren.

Dat wisten we, immers allemaal al van te voren! Niemand verwachtte meer dan elkaar eens te zien - behalve dan de organisatoren, want die willen er alleen maar politieke munt uit slaan."

Een individueel deelnemer uit Indonesië zei dat zijn land weliswaar neutraal is, maar die neutraliteit zeker niet tot het bittere einde zal volhouden. Het land heeft het geld, dat het anders zou uitgeven aan militaire pecten, hard nodig voor de opbouw van de jonge staat. Mocht er echter een oorlog op grote schaal uitbreken, dan zal Indonesië zeker partij kiezen.

Eerstige bezwaren hadden de Indonesiërs tegen het dagblad "Trouw", dat nog steeds op scherpe wijze hun land aanviel. Over Nieuw-Guinea verklaarden zij, dat de verschillen tussen flora, fauna en bevolking in dit gebied en de rest van de archipel niets afdoet aan de aanspraken die zij hierop doen gelden. Het gaat erom dat het westen geen recht heeft op kolonies en het oosten, en daarom was Irian ook in de onafhankelijkheidsverklaring van 1945 bewust genoemd. Op deze vermelding steunt hun hele aanspraak. Op een vraag of de term "het volk van Indonesië wenst Irian" niet wat al te demagogisch en propagandistisch was, daar de gewone Indonesiër waarschijnlijk niet eens weet waar dat eiland ligt, antwoordde zij: "Voor de soevereiniteits-overdracht misschien niet, maar sindsdien hebben wij het hem wel verteld."

In de Duitse delegaties heerste vaak een sterke verdeeldheid, vooral omdat de Oost Duitsers zich zeer afzijdig hielden, zelfs van hun collega's uit de bondsrepubliek. De afgevaardigde Von Schroeter uit Hamburg, die sterke kritiek had op de organisatie van de meeting, betreurde het dat er van te voren geen inter-Duits overleg had plaats gevonden om een gemeenschappelijk standpunt in te nemen. Hij verklaarde dat Ulbricht, en niet Adenauer de grote komende man in Duitsland was. Zijn collega uit Hamburg, Giordano, bestreed dit later, daar Ulbricht zich ook al door zijn volgsame houding (eerst radicaal tegen vóór Stalin, later op bevel van Moskou even radicaal ertegen) zeer impopulair had gemaakt, ook bij de communisten. Giordano, die een rol speelt in de Duitse vredesbeweging en westduits correspondent is van het in oost-Berlijn uitgegeven orgaan deser organisatie, zei: "Deze hele geschiedenis toont toch wel duidelijk aan, dat er in tegenpraak met de voorschriften binne de communistische partijen helemaal geen democratie en meningsvrijheid bestaat, anders had dit nooit kunnen gebeuren!" Hij vond ook dat men in oost-Europa veel te gauw mensen, die openhartig voor hun mening uitkomen, als saboteurs in de gevangenis werpt - naar zijn mening moesten alleen zij, die werkelijk doelbewust de opbouw van de volksdemocratie saboteren, samen met de oorlogshitsers gevangen worden genomen.

Fritz Zietlov, eveneens uit Hamburg, die zich partijloos noemt, viel hem aan op de term oorlogshitsers en stelde Noord-Korea velkomen aansprakelijk voor de oorlog in dat land, waar Giordano hem te gelijk naast geveit. Zietlov en Giordano waren beiden van mening dat de administratiekampen van de Sovjet-Unie...

BEST AVAILABLE COPY

- 13 -

hiervan voorstanders zijn uit de partij dienden te worden gestoten. Overigens werd deze Zietlov door zijn collega's uit Duitsland sterk gewantwoord, daar men hem voor een geheim agent houdt. Giordano zei over hem: "Hij probeert wel de baas te spelen in de vredesbeweging, maar ik geloof niet dat hij het eerlijk met ons meent! Ik denk dat ik een onderzoek naar hem zal laten instellen!"

Von Schroeter kon zich allerminst verenigen met de propagandistische speech van een der Oostduitse afgevaardigden. "Zo bereikt men juist het tegendeel! De westelijke journalisten zullen zeggen dat deze mannen alleen maar naar Helsinki zijn gekomen om propaganda voor het communisme te maken!" In het begin van het congres had hij opgemerkt: "Dit congres zal een slechte indruk maken. Alle gebrek aan propagandistische waarde is propaganda ertegen!"

Giordano had zich al de eerste dag mismoedig uitgelaten over het contact tussen de verschillende extreem en minder extreem georiënteerde Duitse afgevaardigden. "Ik dacht dat we hier als vrienden zouden praten, maar er heerst hier geen kameradschap. Dan ga ik nog liever de hele dag bekvechten!"

Otto Neubert, observateur uit Hamburg, noemde de Duitse inval in Nederland en Noorwegen geheel gerechtvaardigd. De Nederlanders hadden geprovoceerd; Hitler moest wel aanvallen, anders hadden de Engelsen het land bezet en dat was voor Nederland nog veel erger geweest. Neubert is de auteur van het kortgeleden ook in Nederland verschenen oudheidkundige werk; "Het dal der Koningen", handelend over de ontdekking van het graf van Toetankamon, bij welke opgravingen hij zelf tegenwoordig was.

En Een der afgevaardigden uit Algerië, wondad in Helsinki, barstte eens in een nachtelijk gesprek in tranen uit, toen hij de Franse communisten ervan beschuldigde door hun steun aan het kabinet van Guy Mollet de Algerijnen een dolkstoot in de rug te hebben gegeven. "Wij hebben hen altijd als vrienden beschouwd!" riep hij. "Ma moet ik op dit congres een Franse communist beleefd vragen het woord te mogen voeren, terwijl ik hem liever zou vermoorden!" Tijdens een persoonlijk onderhoud schijnt Duclos hem te hebben gezegd, dat de houding van de Franse communisten uitsluitend een kwestie van tactiek was om, door te voorkomen dat na een eventuele val van het huidige kabinet een rechter regering zou volgen, de positie der Algerijnen nog moeilijker zou worden. Maar hij antwoordde: "Ik wil niets van tactiek weten! Wij wensen alles of niets, en daarvoor zullen we desnoods allemaal ons leven geven!"

De Belgische communist Desmet onderstreepte de opvatting van Duclos. Evenals de Roemeense afgevaardigde Robetes, maar in zijn geval zonder barokling, verklaarde hij dat het onzinig was zijn naar een Nederlandse volksdemocratie te streven. "In Nederland is een dergelijke regering ook zonder ons mogelijk," zei hij. "Ieder land moet zijn eigen weg vinden." Dat was bij zijn redevoering te horen.

2258

BEST AVAILABLE COPY

- 14 -

volking. In het westen is het volk te individueel-denkend om het voorbeeld van oost-Europa te volgen. Maar het bestaan van zelfs maar een kleine communistische partij in Nederland is al belangrijk. Nu moeten de andere partijen, vooral de sociaal-democraten, wel verder gaan met hun sociale voorzieningen dan zij uit zichzelf zouden doen, uit vrees dat anders de communisten sterker zullen worden. Het is een ondankbare rol die de communistische partij in zo'n geval als stok achter de deur speelt, maar in feite is voor het volk het resultaat hetzelfde!"

De zogenaamde Engelse afgevaardigde Charles Goutts, in feite wonend en werkend in Boedapest, zei tegen de Belg Joye dat hij van plan was (in Finland?) een onderzoek in te stellen naar de afhankelijkheid van de bevolking aan de sociaaldemocratische partij. Voorlopig zag hij in Finland geen kans voor een links front, een samengaan tussen de communistische en socialistische groeperingen, omdat de sociaaldemocratische partij te sterk was. Zalks in tegenstelling met landen als Frankrijk en Italië, waar door de relatieve zwakte en soms innerlijke verdeeldheid van de socialisten "een eenheidsfront voor de deur staat".

Tijdens de besloten zitting van het Initiating Committee kwam het opnieuw tot een Arabische uitbarsting. Het commissielid Nassib Nemer uit Libanon was woedend over het feit, dat de Indische president zijn rede had onderbroken en dat men hem had willen pressen ook in te grijpen, toen tijdens zijn voorsitterschap de Syrische afgevaardigde eveneens Israel aanviel. "Dit is geen democratisch congres!" schreeuwde hij. "De stem der Arabieren wordt het zwijgen opgelegd!" Hoewel hij zo luid te keer ging dat het leek of hij niet tien, maar een paar duizend toehoorders tegenover zich had, slaagde hij er niet in ook maar de minste indrak te maken. Hij werd sonder meer door de leden van het comité in zijn gezicht nitgelachen. Toen de samenstelling van het nieuwe comité werd bekend gemaakt, bleek de naam van Nassib Nemer als vertegenwoordiger van Libanon door een andere te zijn vervangen.

De leider van de Chinese delegatie, tevens lid van het comité van initiatief, Chin Chung-Hua, werd de vraag gesteld hoe hij dacht over de toekomst van Formosa. "Dat is heel eenvoudig," antwoordde hij. "Het volk wil het - en daarmee is de kous af. Het hoort nu eenmaal bij China, en je kunt toch niet zomaar een stuk grond van een ander land bezet houden?" Op de vraag of Hongkong dan ook niet eigenlijk bij Chin hoorde, zei hij: "Geografisch en volkenkundig inderdaad. Is China deze Britse kroonkolonie dan niet op? Evenzo..."

2259

BEST AVAILABLE COPY

zijn vrijheid vocht. Op de vraag of China de Sovjet-Unie, juist zoals in de oost-Europa, als leider en voorbeeld beschouwde, antwoordde hij: "Neen. We zijn goede, heel goede vrienden." Toen hem werd gevraagd of Rusland het niet onprettig of gevaarlijk zou vinden, wanneer China dank zij het communisme tenslotte Rusland boven het hoofd zou groeien, zei hij: "Daar is niets gevaarlijks in. Rusland zal ons nooit aanvallen - daar staat de inrichting van de communistische staat borg voor..." "Misschien," zo luidde de volgende veronderstelling, "dúrf Rusland u niet eens aanvallen, gezien de ervaringen die andere agressors in de historie met China hebben opgeschiede het hoofd en besloot glimlachend: "De Sovjet-Unie zal niet aanvallen."

Over het geheel genomen heerste tijdens het congres een zeer goede onderlinge verstandhouding. Ofschoon men meestal niet overdreven sympatisch stond tegenover Duitsland ("Ik heb veel liever te doen met de openhartige oosterlingen dan met die onbetrouwbare Duitsers," aldus de Noorse observateur Paulsen, die in Oslo voor een communistische krant werkt) kwam al na enkele dagen een algemene versterking tot stand. De delegatie van India oefende kennelijk een goede invloed uit; zij onderhielden zelfs nauwe relaties met journalisten uit Pakistan, hoewel ze met deze inzake Kashmir en SEATO toch blijvend van mening verschilden. Men wisselde onderling tussen de deelnemers vele adressen uit en inviteerde elkaar voor bezoeken aan elkaars land. De Poolse delegatie nam bij haar vertrek een aantal achtstal journalisten, voornamelijk uit India en Pakistan voor een trip naar Warschau, Moskou en Peking mee terug als gast. Algemeen ook was men van mening, dat dit congres van zeer groot belang was geweest en aan de verwachtingen had beantwoord.

2260